

Kodanikuühendus EESTI METSA ABIKS (EMA)

29.06.2020

Lgp (ASI, vaidluste koordinaator)

Lgp (Nepcon, tegevjuht)

Lgp (Nepcon, kvaliteedimänedžer) [nimed ASI soovil tsenseeritud]

Esitame kodanikuühenduse Eesti Metsa Abiks (EMA) poolt kaebuse FSC sertifikaati omava metsamajandusorganisatsiooni RMK tegevuse osas, mis puudutab kohalike kogukondade kaasamist metsamajandusliku tegevuse läbi viimisel ja selle vastavust sertifikaadi tingimustele.

Leiame, et RMK-le tehtud kohalike kogukondade kaasamist puudutav parandusnõue (NCR 01/20), mis muudeti meile teadmata põhjustel soovituseks (OBS 05/20), tuleb uuesti parandusnõudeks muuta. See on vajalik, et kaitsta RMK metsamajanduslikus mõjusfääris asuvate kogukondade huve ja tagada FSC sertifikaadi ausa nime säilimine.

Viimase kolme aasta jooksul oleme dokumenteerinud RMK puudulikke kaasamispraktikaid üle kogu Eesti, muu hulgas Kose vallas Kose alevikus (vt Lisa1_EMA_raport_KOSE), Lääne-Harju vallas Ohtu külas (vt Lisa2_EMA_raport_OHTU), Kuusalu vallas Kolga külas jm. Käesolevas kaebuses keskendume Kose aleviku raietele, mille läbi viimisel on RMK kasutanud ettevõttele tüüpiliselt omaseid taktikaid nagu kogukonna vähene teavitus lageraieplaanidest, põhjendatud ettepanekutega arvestamata jätmine jms.

Eelmise aasta kevadel 28. mail 2019 toimus RMK poolne väidetav kohalike elanike kaasamine Kose alevikku kavandatavate raiete asjus. Kuna koosolekule ei eelnenud praktiliselt mingit teavitus, siis osales sellel ca 5 kohalikku elanikku, kõik ühe perekonna liikmeid, moodustades sellega vähem kui 0,2% aleviku elanikest.

Kohale oli tulnud katastriüksuse 33702:002:0588 lageraiesse planeeritud eraldiste 10, 11, 12 ja 13 vahetus naabruses elav Kose elanik Virgo Orasi, kes soovis tõstatada küsimuse sellest, et kõnealuste metsatükkide näol on tegemist talle ja teistele sealsetele majapidamistele oluliste kaitsemetsadega, mis maha raiumise korral avavad majapidamised idast tulevatele tormituultele, põllumajandussaastele ja maanteemürale. Kodaniku argumendid jäeti aga tähelepanuta, väites, et kõnealused eraldised jäävat avaliku huvi alt välja.

- Vastuolu **FSC kriteeriumiga 4.4.3** [siin ja edaspidi: kehtivast Nepconi ajutisest metsamajandusstandardist Eestis]: *MMO peab demonstreerima, et kohalike elanike ja huvigruppide kaebused, palved ja kommentaarid on arvesse võetud ja/või neile on vastatud majandustegevuste kavandamisel ja ellu viimisel*

Ürituse avalik teavitustöö toimus vaid paaripäevase ette teatamisega valla kodulehel ning Facebook'i kanalis. Kui RMK 2019. aasta lõpus Kose aleviku metsades lageraieid alustas, siis tuli see kehva informeerituse tõttu kohalikele kogukonnale suure ehmatusena. Kohalikud võtsid abi leidmiseks ühendust kodaniku liikumisega Eesti Metsa Abiks ja üheskoos suudeti raied peatada. RMK on aga korduvalt välja öelnud, et soovib raietega plaanitud mahtudes jätkata.

EMA ja kohalik kogukond on juhtinud RMK tähelepanu sellele, et metsamajandusorganisatsioon jätab arvestamata Kose aleviku põhjapoolisel küljel, katastriüksuse 33702:002:0588 lageraiesse kavandatud eraldistel 10, 11, 12 ja 13 kasvava metsa inimastust kaitsva funktsiooniga. Mets kaitseb majapidamisi idast tuleva tuule- ja põllumajandussaaste, samuti maanteemüra eest, mistõttu selle lageraiega majandamine kahjustaks kohalikku kogukonda.

- Vastuolu **FSC kriteeriumiga 6.5.6**: *MMO [metsamajandusorganisatsioon] peab säilitama olemasolevaid puhverribasid metsaservades ning soodustama tormikindlate ja elujõuliste metsaservade (puhveralade) teket ja säilimist avamaastike ääres.*

Tähelepanu on juhitud ka sellele, et lageraiesse planeeritud katastriüksuse 33702:002:0591 eraldistele 2 ja 3 jäävad kaitsealuse Rahksoone kõrvalharud. Ala Rahksoone harude juures vajab samuti kaitset, kuna rasketehnikaga läbi viidud lageraied kahjustavad Rahksoont ümbritsevat keskkonda ja sellega kaasnevalt ka Rahksoont ennast.

- Vastuolu **FSC kriteeriumiga 9.1.2**: *MMO peab läbi viima metsamajandamisüksuse hindamise, mis oleks piisav, et tuvastada kõik metsamajandamisüksuse osad, millel esinevad kõik järgnevad näitajad: [...] c) HCV3. Metsad, mis on ise või sisaldavad haruldasi, ohustatud ökosüsteeme, nagu Natura 2000 alad või metsa vääriselupaigad.*

Lisaks on kohalikud kaardistanud eelmainitud eraldistel ja nende vahetus ümbruses asuvat kultuuri- ja sõjapärandid, mille väärtuse säilimiseks on vajalik ka kultuuriväärtuste keskkonda moodustavate metsade terviklik säilitamine, mida lageraiega majandamine kahjustaks.

- Vastuolu **FSC kriteeriumiga 9.1.2**: *MMO peab läbi viima metsamajandamisüksuse hindamise, mis oleks piisav, et tuvastada kõik metsamajandamisüksuse osad, millel esinevad kõik järgnevad näitajad: [...] f) HCV6. Metsad, mis on olulised kohalike kogukondade traditsioonilise kultuurilise enesemääratluse jaoks (kohalike kogukondadega koostöös identifitseeritud kultuurilise, ökoloogilise, majandusliku või usulise tähtsusega alad).*

Lageraiesse planeeritud katastriüksuse 33702:002:0317 eraldised 1 ja 4 ning katastriüksuse 33702:002:0316 eraldis 6 asuvad aga maanteed 11122 Kose sanatooriumi tee ning 11123 Kose-Ravila-Nõmbra tee kõrval. Nimetatud teed ühendavad Kose ja Ravila alevikku, kus elab kokku üle 2800 inimese. Kohalike kinnitusel kasutatakse teid aktiivseks puhkamiseks, seenel ja marjul käimiseks ning laste poolt kooli liikumiseks.

- Vastuolud **FSC kriteeriumiga 5.5.2**: *MMO peab metsamajanduse planeerimise ja teostamise käigus arvestama aladega, mis on väärtuslikud puhkuseks, seente ja marjade korjamiseks ning jahiks;*
- ja **FSC kriteeriumiga 9.1.2**: *MMO peab läbi viima metsamajandamisüksuse hindamise, mis oleks piisav, et tuvastada kõik metsamajandamisüksuse osad, millel esinevad kõik järgnevad näitajad: [...] e) HCV5. Metsad, mis on olulised kohalike kogukondade põhivajadusteks (nt. toimetulek, tervis).*

Seevastu lageraiesse planeeritud katastriüksuse 33702:002:0317 eraldistel 1, 2 ja 4 eluneb mitmesuguseid kaitsealuseid liike ning alal leiduvad vääriselupaiga tunnused. Lageraiesse planeeritud katastriüksus 33702:002:0316 eraldised 1 ja 6 jäävad jällegi vääriselupaikade vahetusse naabrusesse, täites seega vääriselupaiga käekäiku edendava kaitsepuhvri rolli.

- Vastuolu **FSC kriteeriumiga 9.1.2**: *MMO peab läbi viima metsamajandamisüksuse hindamise, mis oleks piisav, et tuvastada kõik metsamajandamisüksuse osad, millel esinevad kõik järgnevad näitajad: [...] c) HCV3. Metsad, mis on ise või sisaldavad haruldasi, ohustatud ökosüsteeme, nagu Natura 2000 alad või metsa vääriselupaigad.*

Lisaks on RMK-d informeeritud, et Kose aleviku ja selle lähiümbruse metsade näol on tegemist allikaterikka piirkonnaga, mille vesi kantakse läbi Kose metsade Pirita jõkke. Seetõttu peab erilist tähelepanu pöörama küsimusele, ega raietega ei kahjustata allikaid ja ühes nendega kogu Tallinna lähiümbruse veestikku. RMK pole aga aga pidanud kohalike argumente piisavateks, et aleviku metsasid lageraietega mitte majandada või allikate ning veekaitse küsimust lähemalt uurida.

- Vastuolu **FSC kriteeriumiga 9.1.2**: *MMO peab läbi viima metsamajandamisüksuse hindamise, mis oleks piisav, et tuvastada kõik metsamajandamisüksuse osad, millel esinevad kõik järgnevad näitajad: [...] d) HCV4. Metsad, mis on olulised looduses kriitiliste situatsioonide korral (nt. valgla kaitse, erosiooni kontroll), nagu joogivee jaoks olulised alad.*

Kohalike vastuseisule vaatamata pole RMK nõus lageraiete pindalasi vähendada ega lageraiet mõne teise raieliigiga asendada.

- Vastuolu **FSC kriteeriumiga 4.5.1**: *MMO peab tegema kõik mõistlikud jõupingutused kohalike elanike tavaõigusi, omandit, ressursse või elatusallikaid mõjutava kahju vältimiseks ning õiglaseks hüvitamiseks.*

Inimestele on pakutud võimalust säilikpuude, pärandkultuuriobjektide, allikate ja raiealade piiride üheskoos välja märkimiseks, kuid kõrvale jäetakse küsimus eriliste loodus- ja kultuuriobjektide keskkonna säilitamisest.

- Vastuolu **FSC kriteeriumiga 4.4.4**: *Alad, millel on kohalikele elanikele eriline majanduslik, ökoloogiline, kultuuriline või hingeline väärtus peab kaardistama ning nende kaitseväärtused ja majandamisrežiim tuleb dokumenteerida.*

Inimeste usaldamatust on kasvatanud seegi, et seitse aastat tagasi raiusid riigimetsa majandajad Kosel lagedaks märkimisväärse läbimõõduga allikat ümbritseva metsaeraldise, kasutades allikast välja voolava Kõstrioja suuet raiutud puidu väljaveoteena ning ummistades sellega nii allika kui ojasuudme.

- Vastuolud **FSC kriteeriumiga 9.1.2: c) HCV3 ja d) HCV4**

Aastaid tagasi toimunud raie järel on allikas ikka veel toona korda saadetud raiegevusest umbes. Kohalikud elanikud on palunud RMK-lt korduvalt võimalust allika puhastamiseks, aga metsaülem pole seda andnud, väites, et riigimetsa majandajad saavad olukorraga kohalikest paremini hakkama. Käesoleval kevadel tunnistas kohalik kogukond, et raiegega rüüstatud allikas on täielikult kuivanud, samas kui RMK pole ikka veel teinud midagi selleks, et allika olukorda eelnevate metsamajanduslike eksimuste korrigeerimisega parandada.

Kohalike elanike argumentid tuuletõkke, rekreatsiooniala ja vääriselupaikade kohta on igasuguse sisulise analüüsita kõrvale heidetud, ehkki tegemist on põhjendatud ja adekvaatsete argumentidega, mis kaitsevad seisukohta, et plaanitavad lageraiekavad kahjustavad tugevalt kohalike elanike elukeskkonda.

- Vastuolud **FSC kriteeriumiga 4.4.3: MMO peab demonstreerima, et kohalike elanike ja huvigruppide kaebused, palved ja kommentaarid on arvesse võetud ja/või neile on vastatud majandustegevuste kavandamisel ja ellu viimisel;**
- **FSC kriteeriumiga 2.3.4: MMO peab üles näitama selget progressi vaidluste lahendamisel;**
- ja **FSC kriteeriumiga 9.2.3: Konsultatsioonid huvirühmadega peaks viitama sellele, et MMO arvestab järjekindlalt kõrge kaitseväärtusega metsadega ning kaitseb neid.**

Kaasamise käigus on kohalikule kogukonnale ja avalikkusele, samuti Kose valla volikogule RMK poolt sõna otseses mõttes valetatud, väites, nagu ei saaks alevikumetsades seaduse tõttu valikraiet teha, vaid seal oleks võimalik ainult lageraie. Keskkonnaühendused Eesti Metsa Abiks ja Eestimaa Looduse Fond on RMK valedale avalikult osutanud, ent sellegipoolest jätkab RMK kohaliku kogukonna ja volikogu desinformeerimist.

- Vastuolu **FSC kriteeriumiga 2.3.2: MMO peab vaidluste lahendamisel rakendama meetmeid, mis tagavad osapoolte kaasamise sisulisel ja lugupidaval viisil.**

RMK on andnud Kose elanikele korduvalt mõista, et nemad ei saa kogukonda esindada ning RMK saab arvestada vaid Kose volikogu arvamusel. Ometi on kohalik kogukond registreerinud end kaasamise võimaldamiseks MTÜ-na ning kohalike metsade kaitseks on kogutud hulgaliselt kohalike elanike allkirju.

- Vastuolu **FSC kriteeriumiga 9.1.5: MMO peaks olema avatud ning valmis lävima riigiasutuste ja keskkonnaorganisatsioonidega kõrge kaitseväärtusega metsade inventeerimise ja kaitse osas.**

Eeltoodust johtuvalt leiame, et kohalike kogukondade kaasamist puudutava parandusnõude (NCR 01/20) soovitusel muutmise (OBS 05/20) ei ole õigustatud. Käesolevas pöördumises kirjeldatud praktikad osutavad võimalusele, et ilma esitatud nõudeta jätab RMK kohaliku kogukonnaga ette nähtud määral arvestamata. Ainult parandusnõude uuesti sisse viimine kindlustab, et RMK kaasab Kose kogukonda FSC sertifikaadi reeglitele vastavalt. Ilma parandusnõudeta ja RMK seniste kaasamispraktikate jätkumisel on FSC-sertifitseerimisskeemi puhas nimi üha suuremas ohus.

Seepärast teevad pöördumise esitajad ettepaneku muuta kohalike kogukondade kaasamist puudutava parandusnõue soovitusel tagasi nõudeks, et tagada RMK majandatavate metsade mõjuväljas asuvate kogukondade õiglaste huvide kaitse ning FSC sertifikaadi aus toimimine ja hea nimi.

Kodanikuühenduse valduses on kirjeldatud sündmusi kinnitavad dokumendid, kirjavahetused, video-, foto- ja helisalvestised. Oleme valmis kõiki kirjeldatud sündmusi dokumentaalsete tõenditega kinnitama.

Lugupidamisega

Linda-Mari Väli
MTÜ Eesti Metsa Abiks
juhatuse liige